

Vlaams
Parlement

vergadering **C164**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Innovatie en Wetenschapsbeleid

van 9 maart 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het Vlaams EnergieBedrijf (VEB) – 1223 (2016-2017)	3
VRAAG OM UITLEG van Marc Hendrickx aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de economische kansen van een eenheidsmarkt voor de detailhandel in de Benelux-zone – 1339 (2016-2017)	8
VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het stijgende ziekteverzuim bij werknemers – 1287 (2016-2017)	10
VRAAG OM UITLEG van Yasmine Kherbache aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de voorlopige resultaten van Tender Intensief Werkplekieren (TIW) – 1414 (2016-2017)	16
VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de gevolgen voor VDAB van het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) inzake het gelijkheids- en diversiteitsbeleid van de Vlaamse overheid – 1418 (2016-2017)	21

**VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het Vlaams EnergieBedrijf (VEB)
– 1223 (2016-2017)**

Voorzitter: mevrouw Emmily Talpe

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, minister, het VEB heeft ondertussen al een flinke geschiedenis achter de rug. In het Vlaamse regeerakkoord werd beslist dat het VEB, na de oprichting in de vorige legislatuur, nu zou worden ondergebracht bij ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) en dat de taken zouden worden beperkt tot de aankoop en doorverkoop van energie aan Vlaamse overheden en dergelijke.

Het VEB treedt op als aankoopcentrale van energieleveringen, die hiervoor al twee tenders heeft gelanceerd, telkens voor de levering van elektriciteit en aardgas. Via een aparte aanbesteding werden ook facturatediensten ingekocht. Het VEB treedt op als leverancier van "aanbestedende overheden", zijnde de instellingen die worden gefinancierd door de overheden of onder hun toezicht staan. Naast administraties en instellingen zoals De Lijn zijn dat dus ook scholen, ziekenhuizen en dergelijke meer. Boven op deze aankoopformule betaalt de klant een fee voor het beheer en de facturatie en een vaste kostprijs per aansluiting. Het grote voordeel voor de overheid is ongetwijfeld de ontzorging, want men moet niet meer zelf instaan voor de aanbesteding en de opvolging ervan, maar het VEB zou door het poolen van de contracten ook in staat moeten zijn om een stuk goedkoper te leveren.

We zagen gisteren in de krant dat dat daadwerkelijk zou zijn geslaagd, met, als ik me niet vergis, een korting van 14 procent in vergelijking met de situatie in het verleden. Dat is deels omdat de kostprijs voor elektriciteit en gas is gedaald in vergelijking met het verleden. Bovendien kon de illusie van 'goedkoper' worden gecreëerd via de invoering van een Belpex-indexatie, die in het verleden nooit werd gevraagd door openbare besturen. Deze kortetermijnmarkt met 'spotprijzen' heeft in het verleden immers vaak lagere prijzen gehad, maar omgekeerd is er wel een grotere volatiliteit ten opzichte van de minder volatiele Endex-markt.

De vorige CEO van VEB heeft in mei ook nog een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met Eandis met betrekking tot de levering van energie en het aanbieden van energiediensten, aan lokale besturen dan. Het VEB zal volgens die overeenkomst door Eandis als de preferentiële partner voor energielevering aan de lokale besturen worden voorgedragen. Omgekeerd zal Eandis als voorkeurpartner voor reeds uitgewerkte energiediensten, zoals de renovatie van stookplaatsen, relighting- en isolatieprojecten en projecten inzake hernieuwbare energie en energieboekhouding, worden aangeboden. Die samenwerking zou daadwerkelijk haar vruchten afwerpen, met 141 van de 308 Vlaamse gemeenten die het VEB hebben aangeduid om samen een deel van de elektriciteit te gaan leveren. Dat zou in totaal gaan om een verbruik van 2,3 terawattuur. Minister, misschien hebt u ondertussen wel meer actuele cijfers daarover. Daarnaast hebben ook een veertiental sociale huisvestingsmaatschappijen voor het VEB gekozen.

Minister, ik heb vooral de positieve zaken belicht, maar er zijn wel degelijk ook een aantal klachten over het VEB. Er zijn een aantal mensen die het moeilijk hebben met de manier van werken van het VEB, en misschien zijn daar inderdaad een aantal terechte opmerkingen over te maken. Hebt u, naast de klachten waarvan sprake is in de media, nog weet van andere energieleveranciers die een klacht hebben ingediend tegen het VEB? Welke positie neemt u daaromtrent in?

Wat is de totale hoeveelheid energie die op dit moment wordt geleverd door het VEB? Hoeveel procent is dat van de energie die de publiek aanbestedende overheden daadwerkelijk nodig hebben en gebruiken? Misschien is het ook goed om de vooruitzichten ter zake wat mee in rekening te nemen, want er zijn een aantal overeenkomsten gesloten die pas in de toekomst in werking treden.

De klachten waarvan eerder sprake was, komen van de twee grote historische energieleveranciers, die een deel van hun markt verliezen. Een ervan werkt op dit moment ook nog heel nauw samen met het VEB, denk ik. Zijn die aanbestedende loten van het VEB ook voldoende klein door opsplitsing, zodat ook kleinere leveranciers kunnen deelnemen? We moeten ons er immers voor hoeden dat we, door te poolen en grote hoeveelheden op de markt te gaan aanbesteden, kleinere leveranciers zouden uitsluiten en op die manier op termijn ook de marktwerking zelf in gevaar zouden brengen. Dat kan niet de bedoeling zijn. Ik verneem van sommige kleine spelers dat ze klanten, lees gemeenten, verliezen omdat ze inderdaad niet kunnen meedingen bij die grootschalige contracten die het VEB gaat hanteren. Op termijn zou dat kunnen leiden tot minder mededinging en dus tot hogere prijzen. Dat is een scenario dat moet worden vermeden. Ik ben dus benieuwd naar de strategie die u en het VEB op dat vlak willen hanteren om de markt voldoende varieërend en ruim te houden.

De prijzen van de Belpex variëren meer dan die van de termijnmarkten. Dat is logisch. Is dat geen nadeel voor de begrotingsopmaak van bijvoorbeeld een lokale overheid, ziekenhuis of school? Is het niet wenselijk dat er door het VEB minstens ook formules gebaseerd op Endex in de markt worden gebracht? Is de Belpex de jongste maanden trouwens niet hoger dan die Endex, en betalen de gemeenten die zo'n contract hebben gesloten, in de feiten al niet meer dan wat ze via de klassieke manier van werken zouden hebben verkregen? Misschien is het goed dat u ter zake een aantal cijfers op een rijtje zet om daadwerkelijk de vergelijking te maken en zo ook duidelijk te motiveren op basis van welke afwegingen er voor Belpex werd gekozen.

Wat vindt u van de samenwerking met Eandis? Hoe beoordeelt u het gegeven dat een distributienetbeheerder bij haar aandeelhouders een bepaalde leverancier als preferentiële leverancier aanprijst in wat uiteindelijk een vrije, geliberaliseerde markt is, die volledig 'ontbundeld' zou moeten zijn, conform de Europese richtlijn ter zake? Is dat volgens u al het voorwerp geweest van een beoordeling door de energieregulator? Is dit dus al voorgelegd aan de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG), en is daar eventueel ook al een uitspraak over? Vindt u het opportuun dat het VEB de distributienetbeheerder aanwijst als preferentiële leverancier voor energiediensten, als die diensten ook door de private markt worden ontwikkeld? Graag had ik dus ook daaromtrent uw visie.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Er is een klacht van EDF-Luminus. Verder is er sprake van een klacht van ENGIE. Maar die klacht van ENGIE is gericht tegen de Voorkempen vzw, een klant van het Vlaams EnergieBedrijf, en dus niet tegen het Vlaams EnergieBedrijf zelf. Naast die klachten zijn er geen andere energieleveranciers die een klacht hebben ingediend tegen het Vlaams EnergieBedrijf.

In 2017 verwacht het Vlaams EnergieBedrijf een jaarvolume te leveren van ongeveer 828 gigawattuur elektriciteit en 1120 gigawattuur aardgas. Over de totale volumes van de publiek aanbestedende overheden zijn geen accurate cijfers beschikbaar. Maar een aantal berekeningen geven aan dat dat in de grootteorde van 10 procent van de totale volumes van de publiek aanbestedende overheden in België zou kunnen gaan. Maar dat is dus een inschatting. *(Opmerkingen van Robrecht Bothyne)*

Dat is een inschatting. Er zijn geen accurate cijfers, maar een aantal eigen berekeningen geven dat als grootteorde aan.

De gehele portfolio van het Vlaams EnergieBedrijf, dus die 828 gigawattuur elektriciteit en 1120 gigawattuur aardgas, zit nu verspreid over vier loten: twee voor elektriciteit en twee voor aardgas. Het Vlaams EnergieBedrijf koopt als aankoopcentrale deze energie via tussenpartijen rechtstreeks aan op de groothandelsmarkten. Dat is een ander type van dienstverlening dan wat Eandis, die optreedt als opdrachtcentrale, voor haar aandeelhouders organiseert in het kader van haar samenaankoop. Bij het in de markt plaatsen van haar aankopen maakt het Vlaams EnergieBedrijf telkens de afweging tussen schaalvoordeel en het organiseren van voldoende mededinging. Ik denk dat dat een antwoord is op uw vraag dat we ervoor moeten zorgen dat ook kleinere leveranciers kunnen. We proberen ervoor te zorgen dat die mededinging blijft bestaan. Maar langs de andere kant moet je ook voldoende schaalvoordeel kunnen realiseren. Dat is een evenwicht dat telkens opnieuw moet worden bewaakt.

Het Vlaams EnergieBedrijf maakt een budget op voor de overheden die zijn toegetreden tot de aankoopcentrale. In die budgettoefening wordt zowel het volume als de prijs gebudgetteerd, zowel de energie- als de niet-energieprijs. Om dat budget voldoende conservatief op te stellen, wordt gebruikgemaakt van de prijs op de Endex-markt om de energieprijs in te schatten. Op die manier vormen de variërende prijzen op de Belpex-markt geen nadeel voor de begrotingsopmaak. Het volume budgetteert het Vlaams EnergieBedrijf op basis van de historische verbruiksgegevens die telkens worden genormaliseerd.

Er worden door het Vlaams EnergieBedrijf al sinds eind 2015 ook formules, gebaseerd op de Endex, in de markt gezet. De klant bij het Vlaams EnergieBedrijf heeft dus de keuze om zijn energie aan te kopen op de Belpex- of de Endex-markt. De Belpex is de laatste maanden effectief hoger dan de Endex. Anderzijds is het belangrijk om niet alleen naar enkele maanden te kijken, maar naar de gehele contractperiode. Eerdere studies van de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) en Sia Partners geven aan dat de Belpex over een voldoende lange termijn gemiddeld goedkoper is dan de Endex.

Bijkomend wil ik zeggen dat, aangezien de levering aan de gemeenten pas van start gaat op 1 januari 2018, de hogere prijzen op de Belpex van de voorbije maanden geen impact hebben op de gemeenten.

De manier van werken wordt telkens heel transparant toegelicht aan zowel de prospecten als minstens tweemaal per jaar aan de klanten van het Vlaams EnergieBedrijf. Dat is een essentieel onderdeel van de overeenkomst die het Vlaams EnergieBedrijf afsluit met haar klanten.

In het streven naar het tot stand komen van een wederzijdse vruchtbare samenwerking zijn Eandis en het Vlaams EnergieBedrijf in het voorjaar 2016 overeengekomen een samenwerkingsprotocol af te sluiten. Die samenwerking steunt op de overtuiging dat beide partijen complementair zijn qua activiteiten en dat de lokale besturen de beste dienstverlening krijgen door samenwerking tussen de verschillende partijen.

De lokale besturen hebben de vrije keuze wat betreft hun energieaankoop. Ze kunnen in zee gaan met het Vlaams EnergieBedrijf waar ontzorging centraal staat. Ik geef enkele voorbeelden: e-invoicing, bijstand bij het facturatie- en betaalproces, maar ook budgetopmaak, vrijstelling van aanbesteden, klantenportaal enzovoort. Ze kunnen ook intekenen op de samenaankoop van Eandis. Klassiek betreffen dit contracten van drie jaar op de Endex. Of ze kunnen zelf een openbare aanbesteding in de markt zetten.

Ook wat betreft de energiediensten hebben de lokale besturen de vrije keuze met welke partner en op welke wijze ze samenwerken.

De Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) heeft de samenwerking tussen het Vlaams EnergieBedrijf en Eandis bekeken. Mede gezien de specifieke eigenheid van het Vlaams EnergieBedrijf als overheidspartij en aankoopcentrale die de wetgeving overheidsopdrachten ook voor haar klanten minutieus toepast, kan die samenwerking volgens hen blijven bestaan.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoorden. Het zou misschien nuttig zijn indien u mij de cijfers op een andere manier zou kunnen bezorgen. Ik heb namelijk niet alles kunnen noteren. Op die manier kan ik het allemaal goed vatten.

Op zich is het een goede zaak dat het Vlaams EnergieBedrijf effectief concrete resultaten boekt. Men is ook ambitieus in de aanpak. We mogen echter niet blind zijn voor de opmerkingen die men maakt. Het gaat dan niet alleen over de grote speler die een procedure heeft aangespannen. Ik hoor effectief in de markt dat een aantal kleinere energieleveranciers en producenten die voornamelijk op hernieuwbare energie mikken, coöperatieven en dergelijke, door de tactiek van het Vlaamse EnergieBedrijf een aantal van hun belangrijkste klanten, namelijk de gemeenten in hun buurt, kwijt zijn. We zetten allemaal in op decentrale energieproductie. Als we de spelers die daar van onderuit werk van maken de poten vanonder hun stoel zagen om 2 of 3 procent te besparen op de energiefactuur, zijn we uiteindelijk misschien wel minder goed af.

Ik denk dat de energiebedrijven bij die afweging die men maakt, zoals u zegt, tussen schaal en mededinging daar effectief rekening mee moeten houden en kijken of men daar geen andere tactiek kan gaan toepassen, zeker in de toekomst, want we gaan dan over nog grotere volumes spreken met meer besturen die instappen.

Wat betreft de keuze voor Belpex en Endex, is er inderdaad nog geen probleem voor de lokale besturen, ze zullen pas in 2018 beleverd worden door het EnergieBedrijf. Ik denk toch dat de transparantie naar lokale besturen en heel duidelijke communicatie belangrijk zijn. Ik hoor van de lokale besturen dat dit tot op vandaag ondanks de goede intenties van het EnergieBedrijf niet het geval was. Daar moet men rekening houden met de misschien iets beperktere kennis van de energiemarkt bij de lokale besturen. Men moet een inspanning doen om de tactiek van het EnergieBedrijf en de risico's die daarmee gepaard gaan heel duidelijk naar voren te schuiven, zodat men achteraf niet voor verrassingen komt te staan. Voor de openbare besturen zijn naast de lage prijzen ook stabiliteit en voorspelbaarheid bijzonder belangrijk om te kunnen werken. Daar is nog een extra inspanning nodig.

Tot slot, wat de energiediensten betreft, juich ik alle samenwerking toe tussen overheidsgerelateerde diensten, Eandis, het Vlaams EnergieBedrijf, eventueel ook Infrac... Maar ook hier is het mijn bezorgdheid dat de markt haar werk kan doen zodat we niet de facto naar monopolies gaan vanuit de overheid. We moeten deze zorg verder meenemen in het opvolgen van het Vlaams EnergieBedrijf.

Voor de regeling van de werkzaamheden: misschien moeten we het Vlaams EnergieBedrijf hier eens uitnodigen voor een hoorzitting en met hen in dialoog gaan over hun strategie en toekomst. Het is goed dat het er is, maar er zijn een aantal bezorgdheden die we moeten meenemen.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Ik vind het zeer terecht dat we dit kritisch gaan benaderen en kijken in welke mate het Vlaams EnergieBedrijf zijn doelstellingen haalt, daar niet van. Maar het zal u niet verbazen dat ik vooral mijn best ga doen om de werking van dat Vlaams EnergieBedrijf met volle steun te bejubelen.

Mijnheer Bothuyne, u zegt dat we de markt moeten laten spreken, u hebt absoluut gelijk, daar ben ik volledig voor. U haalt het probleem aan van de kleinere leveranciers, dat ze daar moeilijker kunnen aan deelnemen, we moeten daar oog voor hebben, nogmaals, ik herhaal dat. Dat is een probleem dat we bij elke vorm van groepsaankopen hebben. De groepsaankopen zijn tien à vijftien jaar geleden begonnen met de aankoop van stookolie. Dat probleem werd toen ook aangekaart door de kleine leveranciers, ook bij ons in de regio, want daar is het allemaal zo'n beetje begonnen met de stookolie. Die opmerkingen waren er toen ook.

In Oost-Vlaanderen – ik neem aan in andere provincies ook – is het de provincie die de groepsaankopen voor elektriciteit en gas organiseert. U hebt nu bezorgdheden naar de kleine leveranciers, allemaal goed en wel, maar dan laat ik het ook geheel aan u over om aan de consument uit te leggen dat hij dan toch weer meer zal moeten betalen, want daar komt het dan op neer. Dat is het. De doelstelling van het Vlaams EnergieBedrijf was om een rationelere goedkopere efficiëntere energie-aankoop te doen voor de overheid. Daar slagen we ook meesterlijk in.

De ambities voor het Vlaams EnergieBedrijf die de N-VA toen heeft voorgesteld, waren groter. We moeten dat niet onder stoelen of banken steken. Maar dat betekent niet dat wat ze nu doen geen goede zaak is voor de Vlaamse overheid. We hebben daar echt wel een voordeel bij. We kunnen die manier van werken ook aanbieden aan steden en gemeenten en daarmee miljoenen besparen. In 2015 was dat 8 miljoen euro, in 2016 was dat 10 miljoen euro, dat is die 14 procent waar u naar verwees, in de toekomst zal dat exponentieel nog stijgen. Ik denk dat we daar een goede zaak aan gedaan hebben en dat we dat het best zo verder ondersteunen. Natuurlijk moeten we monopolies vermijden, dat moeten we zeker meenemen.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: De heer Bothuyne heeft vooral bezorgdheden naar voren gebracht. De heer Diependaele heeft vooral de positieve punten nog eens extra belicht.

We moeten daar blijvend aandacht voor hebben. Ik heb het gezegd, er is altijd een afweging tussen het schaalvoordeel en het organiseren van voldoende mededinging. Aan de andere kant, mijnheer Bothuyne, dat wil ik nog eens duidelijk zeggen: het zijn de gemeenten zelf die kiezen of ze op Belpex of de Endexmarkt gaan. Ik had begrepen dat dat op een geheel transparante manier door het Vlaams EnergieBedrijf wordt uitgelegd. Ik zal in elk geval uw bezorgdheid nog eens overmaken.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Mijnheer Diependaele, de bezorgdheid om rekening te houden met de kleine leveranciers leidt niet tot hogere prijzen. Als we alleen nog grote leveranciers op de markt overhouden, zal dat tot een verschraling van de markt leiden en uiteindelijk ook tot hogere prijzen. Er is dan op korte termijn misschien een gewin, maar op lange termijn hebben we nood aan sterke 'challengers' die van onderuit komen, en, wat ons betreft, het liefst met hernieuwbare energie werken om in de markt actief te zijn.

– Jos Lantmeeters treedt als voorzitter op.

We moeten de werkzaamheden van het Vlaams EnergieBedrijf gewoon actief opvolgen. Vandaar mijn voorstel om de mensen hier in de commissie eens uit te nodigen en te horen, zodat we de dialoog op gang kunnen houden. Uiteindelijk is het Vlaams EnergieBedrijf mee vormgegeven door een resolutie die we in onverdachte tijden in 2010 in het parlement hebben gemaakt met – toen nog collega – mevrouw Homans en de heren Martens en Decaluwé, en die we toen hebben goedgekeurd. Dat is dus lang geleden. *(Opmerkingen)*

Bart Van Malderen (sp-a): Voor het verslag: de heer Diependaele zegt: in zekere zin. *(Opmerkingen)*

Robrecht Bothuyne (CD&V): Het lijkt me dus nuttig om met de mensen van het Vlaams EnergieBedrijf in dialoog te gaan, en de resolutie van 2010 erbij te nemen. We kunnen dan nagaan of de doelstellingen die we toen vooropgesteld hebben, ook waargemaakt zijn. We zullen dat straks nog bespreken in de regeling van de werkzaamheden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Marc Hendrickx aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de economische kansen van een eenheidsmarkt voor de detailhandel in de Benelux-zone – 1339 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: De heer Hendrickx heeft het woord.

Marc Hendrickx (N-VA): Minister, de studie 'Benelux Detailhandel 2025' die vlak voor het reces door de Vlerick Business School werd bekendgemaakt, breekt een lans voor de vrijhandel binnen de Benelux-zone. Zo zou een eenheidsmarkt voor de detailhandel binnen deze landen heel wat meerwaarde bieden voor zowel consumenten als ondernemers. Er wordt gewag gemaakt van mogelijk 95.000 extra jobs tegen 2025.

Het potentieel zou vooral schuilen in de expansiemogelijkheden van lokale retailketens binnen de Benelux-landen. De eerder beperkte risico's en logistieke inspanningen die deze met zich meebrengen zouden niet opwegen tegen de kansen en schaalvoordelen die groei binnen deze landen zou meebrengen.

Zeker in tijden van toenemende globalisering en de druk die e-commerce op onze lokale retailbedrijven legt, is een sterke concurrentiële positie van bedrijven, verankerd in de Benelux-landen, meer dan welkom. Bovendien kan Vlaanderen, met zijn centrale geografische positie in deze regio, een belangrijke rol vervullen wat betreft het faciliteren van innovatie en hoofdkantoren van deze bedrijven.

Het rapport van het onderzoek, dat overigens werd uitgevoerd in opdracht van de Benelux Unie, roept de politieke wereld op om grensoverschrijdende werkgroepen op te richten die moeten onderzoeken welke handelsbelemmeringen deze expansie in de weg liggen.

Minister, hoe evalueert u deze naar voren gebrachte potentiële economische meerwaarde van een Benelux Unie en de oproep tot meer politiek overleg hierover?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Mijnheer Hendrickx, ik heb begrepen dat de makers van de studie bij de voorstelling ervan ook hebben gezegd dat we de cijfers niet altijd te letterlijk moeten nemen. Ik zou mij niet direct baseren op de cijfers.

Maar ik ben wel verheugd over het feit dat de Benelux belangstelling heeft voor de detailhandelsector. Uiteraard is die detailhandelsector voor Vlaanderen heel belangrijk, niet alleen in aantal ondernemingen – als ik mij niet vergis, zijn er meer dan 50.000 ondernemingen in de detailhandel – maar het is natuurlijk ook een belangrijke werkgever. Laat ons ook niet vergeten dat zij vaak jobkansen geven aan veeleer laaggeschoolde mensen.

Uit de studie blijkt dat een kwart van alle kmo's actief is in de detailhandel. Die cijfers moeten we natuurlijk niet zomaar naast ons neerleggen. Het is onder andere de kmo-dimensie van de sector die dit Benelux-initiatief waardevol maakt. U had het zelf over de digitale transformatie. We hadden het in deze commissie daar al vaak over: het traditionele winkelconcept wordt erdoor onder druk gezet. De digitale transformatie versnelt in elk geval ook de internationalisering in de retail. Als je dan het schaalvoordeel hebt van een grotere thuismarkt, om van daaruit met voldoende slaagkans andere markten te kunnen betreden, is dat zeker een positief punt. Een eengemaakte Benelux-markt zou ineens van de Benelux een grotere thuismarkt maken voor onze detailhandel, en zou op die manier zelfs een van de grootste of een van de grotere consumentenmarkten zijn in Europa.

Ik juich uiteraard elk initiatief tot bevordering van de Vlaamse detailhandel en de export toe. Het valt echter onder de bevoegdheid van minister-president en minister van Buitenlands Beleid Geert Bourgeois om de internationale handel af te stemmen met de Benelux-landen. Ik ben uiteraard 100 procent klaar en bereid om daaraan mijn steun te verlenen. Wij willen dat zelfs mee voorbereiden waar we kunnen, maar het initiatief moet door de minister-president worden genomen.

De voorzitter: De heer Hendrickx heeft het woord.

Marc Hendrickx (N-VA): Minister, ik heb niet veel op te merken bij uw duidelijk en concreet antwoord. Ik ben er tevreden mee.

De voorzitter: Mevrouw Remen heeft het woord.

Grete Remen (N-VA): Minister, detailhandel interesseert mij zeer zeker. Het is de onderkant van onze economie, en het is zeer belangrijk voor onze welvaart en onze sociaal-economische toestanden. Ik heb die studie ook doorgenomen. Eén ding viel mij op. Het gaat over nogal grote retailers, die ook hebben deelgenomen aan de studie. Bijvoorbeeld in de kleding: H&M, Primark, Action. Het gaat dus om zeer grote spelers. De studie stelt ook een nieuwe juridische bedrijfsvoering voor: een Benelux-onderneming. Die zou dan hoofdzakelijk op onze Vlaamse kmo's moeten zijn gericht. Ze pleiten voor een Benelux-stuurgroep voor detailhandel, zodat barrières worden weggenomen. De studie heeft het letterlijk over administratieve overlast, toegang tot financiering, dure investeringen voor innovatieve retailformules, enzovoort. Minister, kunt u of minister-president Bourgeois erop toezien dat er speciale aandacht wordt besteed aan onze Vlaamse retailers? Dat vind ik zeer belangrijk.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Uiteraard. Ik zal dit ook doorgeven aan minister-president Bourgeois. Maar dit is uiteraard de bedoeling. Dat was ook duidelijk in mijn antwoord aan de heer Hendrickx. Ik heb gezegd dat dit voor ons heel belangrijk is omdat we er meer dan 50.000 hebben. Het is dus niet voor de enkele grote, maar voor alle 50.000 dat we die Benelux-markt wel zien zitten mochten daar verdere initiatieven genomen worden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het stijgende ziekteverzuim bij werknemers – 1287 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp-a): Minister, SD-Worx, een grote speler met een groot bereik, houdt nogal precies bij hoe vaak we met z'n allen ziek zijn en wat daarvoor de redenen zijn. Zo blijkt dat vorig jaar 6 op de 10 werknemers minstens een dag afwezig waren op zijn of haar werk door ziekte. Als we wat meer doorrekenen, blijkt het te gaan om gemiddeld 5,52 op 100 dagen per werknemer. Dat zijn de cijfers.

Kijken we naar de onderliggende trend, dan zegt ons die veel meer en dat is ook de reden waarom ik deze vraag stel. Het cijfer dat SD-Worx naar voren schuift, blijkt het hoogste te zijn dat ooit in ons land is genoteerd. In 2002, dus een kleine 15 jaar geleden, bedroeg het gemiddeld ziekteverzuim nog maar 3,82 dagen te bedragen. Dat is toch een aanzienlijke stijging van het aantal ziektedagen.

De afgelopen weken was er heel veel te doen over de griep epidemie, we konden ze bijna dagelijks volgen, maar daar heeft het niets mee te maken. De stijging zit bij de langdurig zieken. Daar tekenen we de grootste stijging op in vergelijking met 2002, namelijk met 93 procent. Dat kunnen we toch niet zomaar naast ons neerleggen. Het heeft een invloed op de organisatie op de werkvloer en op een bepaald ogenblik dreigt men in een vicieuze cirkel terecht te komen. Afwezigheid van mensen doet de werkdruk bij anderen stijgen, en daarmee komen we dan bij de tweede grote factor die de stijging van de afwezigheden wegens ziekte verklaart en die ik wil omschrijven als fysieke en mentale slijtage: stress, burn-out, bot- en spieraandoeningen, dus meer ergonomische factoren.

Plaatsen we dat opnieuw in een iets ruimer kader, dan moeten we natuurlijk de link leggen met het feit dat onze arbeidsactieve populatie – gelukkig – ouder wordt. Een ander aspect daarvan is dat wellicht bepaalde klachten nu eerder dan later aan de oppervlakte komen. De combinatie werk en privéleven blijkt nog altijd niet evident te zijn.

Uiteraard moet de federale overheid, in het kader van de sociale zekerheid, met dit gegeven aan de slag. We kunnen er echter niet naast dat ook u, minister, daarin een bevoegdheid hebt. Er is een impact op de economie en u bent bevoegd voor de arbeidsmarkt. Kijken we naar het beleidsmatige antwoord dat tot nog toe is gegeven, dan stellen we uiteraard vast dat erop is ingezet. Ik denk aan de combinatie werk-privé, via dienstcheques, maar ook aan initiatieven rond werkbaar werk en de focus op talent en competenties. We zien dat er onderdelen naar voren worden geschoven, zoals het activeren van talenten, het investeren in talenten en het doorbreken van vooroordelen, die het mogelijk moeten maken de combinatie werk-privé beter te laten werken.

Ik lees in uw beleidsbrief: "Het komende beleidsjaar zal in het teken staan van de doorstart van het nieuwe beleid en de drie sporen. Ik wil de nieuwe projecten en maatregelen goed opvolgen en ruimte inbouwen voor ervaringsuitwisselingen en zichtbaarheid geven aan de lopende acties."

Samenvattend kunnen we zeggen dat verschillende maatregelen een antwoord proberen te bieden op de problematiek. Ik zie een heel grote continuïteit, als ik het positief uitdruk. Als ik iets kritischer ben, vraag ik me af of we niet wat meer dynamiek nodig hebben. We hebben er al verschillende keren op gewezen dat uw

beleidsbrief en andere initiatieven vertrekken van een omgevingsanalyse. Misschien is die gebaseerd op oudere cijfers. Nu hebben we er meer recente en die spreken van 93 procent meer langdurig zieken, meer burn-out, meer chronische letsels. Deze cijfers kunnen misschien aanleiding geven tot bijkomende initiatieven, want het lopende beleid blijkt niet van aard te zijn om de trend te keren, integendeel.

Minister, erkent u de cijfers en vaststellingen?

Bent u van oordeel dat de maatregelen die genomen zijn in het verleden niet het gewenste effect hebben bereikt?

Hebt u een verklaring waarom de maatregelen niet zijn aangeslagen bij de werknemers?

Hebt u hierover overleg gepleegd met de minister van Welzijn enerzijds en de federale collega's anderzijds? Zo ja, wat was de uitkomst van dit overleg? Plant u binnenkort nog bijkomend overleg?

Plant u bijkomende initiatieven, in het licht van de cijfers die ik daarnet heb geciteerd?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Voorzitter, mijnheer Van Malderen, uiteraard heb ik dat rapport van SD Worx gezien, met de gemaakte veronderstellingen die verwijzen naar een mogelijk verband met stress en mogelijke factoren als het ouder worden van werknemers en de combinatie van werk en gezin. Dan kom je vrij snel uit op wat u zelf ook naar voren bracht, namelijk de werkbaarheid. Als ik dan de cijfers van de werkbaarheidsmonitor bekijk, die we op 1 februari in de plenaire vergadering hebben besproken, dan zijn die vrij gelijklopend met wat hier naar voren komt. Je ziet een achteruitgang op drie parameters: werkstress, de balans tussen privé en werk en demotivatie. Die achteruitgang is zeker geen goede zaak in het licht van langer werken en met meer goesting gaan werken, wat we proberen te promoten.

Als je dit meer in detail onderzoekt, dan zie je in de werkbaarheidsmonitor toch ook nog duidelijke verschillen in de sectoren. Dat heb ik ook naar voren gebracht in de plenaire vergadering. Wat ook heel opvallend was, was dat de situatie voor 55-plussers inzake werkbaarheid was verbeterd. Dat deed me ook besluiten dat er een aantal factoren buiten het werk zijn die zeker zullen meespelen. Ziekteverzuim, en bij uitbreiding werkbaar werk, is een complexe thematiek, waarbij meerdere factoren op elkaar inwerken.

Dan kom ik eigenlijk tot de andere vragen die u hebt gesteld. Ik ben niet van oordeel dat de maatregelen die ik heb genomen, niet het gewenste effect hebben. We proberen echter altijd de maatregelen mee te laten evolueren. U hebt een aantal maatregelen aangehaald. Ik verwijs alleen al naar 'Focus op Talent' en onze samenwerking met de werkgeversorganisaties en de vakbonden met betrekking tot deze zaken. Ik heb hun net gevraagd om de reeds lang bestaande programma's te updaten, om met de kennis die ze in het verleden in die programma's hebben opgedaan te komen tot zaken die nog meer tot de essentie kunnen komen en die op een nieuwe, vernieuwende manier daar juist op kunnen inwerken.

Zoals u weet, heb ik ook samen met de vakbonden en de werkgevers geprobeerd om alles wat opleiding en vorming betreft, te vereenvoudigen en te verbeteren. U weet dat de visienota van de Vlaamse Regering als antwoord op het voorstel van de sociale partners, nu ter verdere bespreking naar de sociale partners is gegaan.

Wat ik ook heb gedaan en helemaal geen mislukking vind, is bijvoorbeeld de loopbaancheque. Dat is iets dat we zelf hebben ingevoerd. Ik denk dat we toch allemaal moeten erkennen dat dat een enorm succes is. Zo'n instrument kan er mee voor zorgen dat mensen met meer goesting naar hun werk gaan, omdat ze nadenken over hun loopbaan, omdat ze keuzes kunnen maken op een juist moment. Dat lijkt me toch heel essentieel als we mensen langer aan het werk willen houden.

Ik ben het dus niet met u eens dat de maatregelen die in het verleden zijn genomen, allemaal mislukt zijn. Dat is niet de indruk die ik heb. Zoals ik zei, wij proberen continu in te spelen op de nieuwe gegevens die er toch ook ongetwijfeld zijn.

Ik heb nog geen overleg gehad met mijn collega's omdat ik de weg van de sociale partners ben ingegaan. De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) heeft zelf gezegd bijkomend onderzoek te zullen doen op basis van de werkbaarheidsmonitor van de Stichting Technologie Vlaanderen (STV), en dan samen met mij het maken van een actieplan te zullen bekijken. Dat bijkomend onderzoek moet meer inzicht geven in de resultaten van de werkbaarheidsmonitor en dus ook in wat SD Worx beperkter naar voren heeft gebracht. Daarna komt er dan een actieplan. Ik heb daar nog deze week contact over gehad met de voorzitter van de SERV. Hun verdere analyse is gepland van nu tot eind juni, om daarna dan dat actieplan te kunnen starten. In de loop van het najaar zouden we ter zake dan de volgende stappen kunnen zetten.

Ik denk dat we daarmee, met de mensen die elke dag actief zijn op het werk, met de sociale partners, tot instrumenten, tot acties kunnen komen die in de toekomst verder het verschil kunnen maken.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp-a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben blij dat u spontaan de link hebt gelegd met werkbaarheid. Dat hoef ik dat in mijn repliek zelf niet meer te doen. Dat was natuurlijk enigszins voorspelbaar. Ik wil u dan echter wel oproepen om volledig te citeren en niet alleen het gedeelte eruit te halen dat dan ogenschijnlijk positief is. De algemene werkbaarheid wordt immers als meer problematisch ervaren. Daar hebben we het begin februari over gehad. Het is inderdaad zo dat je links en rechts wel een aantal positieve dingen ziet, maar de scherpste daling werd bijvoorbeeld genoteerd in de sector van de social profit. Daar hebben we natuurlijk een heel grote impact op het algemene cijfer. Ik kom straks nog wel eens terug op de vraag naar bijkomend onderzoek, waar u zelf ook naar hebt verwezen. Het is echter natuurlijk zo dat er, naast de door u genomen maatregelen die ik heb geciteerd, ook maatregelen zijn genomen waarbij het zo ver is gekomen dat men datgene waarin was voorzien, probeert af te bouwen. Ik heb een bijkomende vraag. Ik leg specifiek de link met de social profit, omdat we daar zowel budgetten vastleggen als mee de onderhandelingen rechtstreeks voeren. Is werkbaarheid een thema voor u in het kader van onderhandelingen voor een Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de Socialprofitsector (VIA)? Voor zover die bezig zijn, want ik stel vast dat daar zeer weinig nieuws over te vergaren valt. Kunnen we daar bijkomende initiatieven verwachten?

Niemand heeft hier gezegd dat wat in het verleden is geprobeerd, allemaal is mislukt. Dat zijn de woorden die u me in de mond probeert te leggen. Wat we vaststellen, is dat, in weerwil van wat is opgezet en geprobeerd, waarover is onderhandeld en dat vaak ook heel breed werd gedragen, we vandaag worden geconfronteerd met een toch wel scherpe stijging als het gaat over langdurig zieken. Je kunt daar heel wetenschappelijk naar kijken en zeggen dat dat ook te maken heeft met een lagere mortaliteit bij bepaalde aandoeningen, wat je ook wel ziet terugkomen, maar feit is dat onze arbeidsmarkt vandaag te weinig

rekening houdt met die trends. Zult u ook wat dat betreft bijkomende initiatieven nemen, bijvoorbeeld om langdurig zieken en mensen met een handicap een sterkere plaats op de arbeidsmarkt te geven? Nogmaals, ik zeg niet dat u niets doet. Alleen stellen we vast dat de trend vandaag negatief is. Ik vraag u dus om daar bijkomende initiatieven in te nemen en daar een actievere rol in te spelen.

Ik ben blij met het initiatief van de SERV om dat wat meer in detail te gaan bekijken, en dus ook deze gegevens van SD Worx mee te nemen. We hebben eerder al gevraagd om daar ook sectoraal de verschillen uit te halen. Ik verwijs naar wat bijvoorbeeld bij Volvo Trucks aan het gebeuren is. Daar loopt er vandaag een stakingsaanzegging, niet om meer loon te vragen, maar omdat men zegt dat het werkritme en de manier waarop men moet werken onhaalbaar zijn. Met dat in het achterhoofd vraag ik u dat u ook zou bekijken, naast de studie en het actieplan en de sectorale analyse, hoe we concrete acties op de bedrijfsvloer kunnen krijgen, want het zal toch daar zijn dat het verschil zal moeten worden gemaakt.

Minister, samengevat, ik ben een beetje teleurgesteld door uw antwoord. U verdedigt uiteraard wat u doet. Niemand ontkent dat u die pogingen doet. Alleen had ik in het licht van die nieuwe cijfers gehoopt op dat meer 'dash', wat meer nieuwe initiatieven, in plaats van continuïteit. In dezen is rustige vastheid roestige vastheid, en dat is niet wat we nodig hebben.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Het stijgende ziekteverzuim is een probleem waar vooral de federale begroting steeds meer de financiële gevolgen van draagt. Het is nog niet aangehaald, het was een heel goede zaak dat federaal minister van Werk Peeters en federaal minister van Volksgezondheid De Block een pakket maatregelen hebben getroffen voor de progressieve werkhervatting van zieken, om daarop in te werken. Ik heb daar een tijdje geleden nog een vraag om uitleg over gesteld. We weten dat VDAB daar de beste leerling is, op dat elan moeten we zeker constructief verder werken.

Belangrijke sleutels liggen inderdaad op federaal vlak: sociale zekerheid, arbeidsrecht en welzijn op het werk. In Vlaanderen hebben we het preventieve luik binnen Welzijn, maar ook, u hebt het al aangehaald de loopbaancheques en de aanmoedigingspremie's zijn heel belangrijk in de aanpak.

Mijn fractie is ook heel bezorgd over de problematiek van de burn-out. De combinatie werk/privé is een belangrijk item daarbij. In tegenstelling tot wat sommigen geloven is een burn-out niet alleen te wijten aan het werk, het is meestal een heel complex gebeuren. Het is ook niet per se te voorkomen door niet te gaan werken. De combinatie werk/privé is in het verleden al te vaak herleid tot niet-werk/privé. Dat leidt tot een zeer grote maatschappelijke kost, en zeker voor vrouwen draagt dit bij tot het glazen plafond en een grotere loonkloof. We moeten federaal gaan voor die tijdelijke verloven die gericht kunnen worden opgenomen en andere vormen van werken zoals deeltijds telewerken en meer resultaatgericht werken.

We weten dat werknemers die meer autonomie krijgen gelukkiger zijn op de werkvloer. U verwees ook naar de werkbaarheidsmonitor waar demotivatie een van de drie problemen was. Kan Vlaanderen de werkgevers nog meer sensibiliseren om daar ook oog voor te hebben, voor de rol van autonomie op hun werkvloer?

De voorzitter: Mevrouw Remen heeft het woord.

Grete Remen (N-VA): Voorzitter, minister, ziekteverzuim is een algemeen maatschappelijk probleem. Dat is niet alleen hier binnen het parlement een

probleem, of voor de minister, dat is algemeen voor de maatschappij zo, want er zijn op dit moment meer zieken dan werklozen. Het langdurig ziekteverzuim is de afgelopen tien jaar met 50 procent gestegen. We betalen heel veel aan sociale uitkeringen, alleen hiervoor 5 miljard euro. Ook kortdurig ziekteverzuim is een probleem. Dat is momenteel het hoogst bij de dertigers, dat staat in die studie van SD Worx. Puur vanuit financieel oogpunt is dit onhoudbaar, voor de werkgever maar ook voor de maatschappij en voor onze welvaartstaat.

Ik wil nog aanhalen dat er ook ziekten zijn die niet altijd medisch verklaarbaar zijn. De profiteurs moeten eruit. Een sociaal vangnet mag geen hangnet worden.

We moeten ook wijzen op de risico's van een fade-out: mensen die langdurig ziek zijn raken los van de werkvloer. De werkdrempel wordt groter, en dan kunnen we spreken van: uit het oog, uit het hart, en dat moeten we voorkomen.

Op federaal vlak is er nu het re-integratieproject opgestart, dat is positief. Alle partijen worden gesensibiliseerd. De werkgever ook, maar die doet al heel veel om het ziekteverzuim bij de werknemers te voorkomen omdat hij als eerste het slachtoffer is. Hij betaalt de eerste maand de volle pot en dan moet hij ook nog op de werkvloer vervanging zoeken, herorganiseren en dat is niet altijd evident in deze tijden. Er zijn heel veel werkgevers die hier al goed preventief op inspelen. In tegenstelling tot wat de heer Van Malderen zegt, er zijn echt al werkgevers die hun best doen. Ze denken na over de organisatie op langere termijn om mensen langer en gezond aan het werk te houden. Ik vind dat de werkgever hierin extra mag worden ondersteund, naast de re-integratie die zij ook nog moeten behandelen, want uit cijfers van Acerta blijkt ook dat zonder inspanningen maar 20 procent terugkeert na een jaar, en 10 procent na twee jaar. Dat is eigenlijk heel weinig. Contact houden met die zieke werknemer is ook cruciaal, maar dan moet er medewerking zijn van beide kanten. Het is zo dat de werkgever niet altijd inzage krijgt in de ernst en de aard van de ziekte van zijn werknemer vanwege privacyredenen en/of omdat de behandelende arts niet altijd meewerkt.

Minister, er zijn nu concrete trajecten van kracht, ook op federaal vlak, en er is beslist om die langdurig zieken te begeleiden terug naar een aangepaste job. Dat is zeer belangrijk. Met behoud van ziekte-uitkering kunnen die mensen geleidelijk en op eigen tempo opnieuw aan het werk gaan. Preventieve maatregelen zijn altijd effectiever, maar dat is een federale bevoegdheid. Hoe kan Vlaanderen de werkgever ondersteunen in die trajecten? Ik bedoel bijvoorbeeld: in plaats van de werkgever te bestraffen, meer incentives geven om hem te belonen bij een geslaagde re-integratie van een zieke werknemer.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Mijnheer Van Malderen, u vroeg of ik van oordeel ben dat de maatregelen die in het verleden genomen, zijn niet het gewenste effect hebben gehad. Ik ben blij dat u daar zelf op antwoordt dat dat geen mislukking was. Dat zegt u duidelijk. Dat heb ik niet gezegd. Ik neem daar nota van. Ik dacht dat u dat wel vond, ik heb me daar vergist.

Ik denk dat u hier en daar zaken in mijn mond probeert te leggen. U zegt de zaken anders dan ik. U zegt dat u blij bent dat ik naar die werkbaarheidsmonitor ga, maar dat ik niet alleen de positieve zaken moet aanhalen. Ik heb gezegd, zoals ik in de plenaire vergadering heb gezegd, dat er achteruitgang is op drie parameters, dat er een verschil is voor de verschillende sectoren. Ik begrijp dus niet dat u beweert dat ik alleen de positieve zaken uit de werkbaarheidsmonitor heb gehaald, dat is echt niet zo. Ik begrijp evenmin dat u dat hebt gezegd, tenzij u op dat moment niet helemaal aan het volgen was. Maar goed, het is eender wat de oorzaak was. Ik heb zeker niet alleen het positieve eruit gehaald.

Ik zou ook niet gevraagd hebben om samen met de sociale partners een actieplan op te zetten of bijkomende analyse te doen, als ik niet dacht dat er iets moest gebeuren of vond dat er geen actie nodig was. Dat vind ik ook een rare zaak.

In verband met de VIA-onderhandelingen stel ik voor dat u zich wendt tot minister van Welzijn Vandeuren. Hij voert die onderhandelingen, ik ga mij daar niet over uitspreken.

In verband met de langdurig zieken – en dat is drie keer aan bod gekomen – wil ik er nog eens op wijzen dat wij al deden wat minister Peeters en minister De Block hebben voorgesteld, zoals ik al verschillende keren heb gezegd. Binnen de bestaande wetgeving, met VDAB, benaderden wij de langdurig zieken of arbeidsgehandicapten al. Als ik het me goed herinner, heb ik het voorbeeld gegeven van een chauffeur die angst had om te rijden; deze persoon werd door VDAB benaderd en tot een heel andere job begeleid; hij is arbeidsongeschikt voor die job, maar niet voor andere. Daar bestond een RSZ-overeenkomst over, dat wordt betaald door het federale niveau. Dat heb ik allemaal al gezegd. Dat is wat er nu federaal geconcretiseerd is. De overeenkomst zal naar meer mensen gaan dan in het verleden, het wordt ongeveer een verdubbeling. Wij deden dat al. Dat wordt nu wat versterkt door het federale niveau. Prima. Heel goed. De anderen zullen het nu ook eindelijk doen, want daar gebeurde het niet, voor alle duidelijkheid. We moeten de dingen op een juiste manier blijven stellen.

In verband met het sectorale, mijnheer Van Malderen, hoop ik dat de sociale partners genoeg met hun voeten in de werkvloer staan, zowel de vakbonden als de werkgeversorganisaties, om niet iets theoretisch in het actieplan te zetten. Ik hoop – en ik zal daar als partner zelf mee voor zorgen – dat ze een actieplan uitwerken waarin ze met hun voeten op de grond blijven. Ik hoop dat er instrumenten uitkomen die nuttig kunnen worden gebruikt op de werkvloer. Dat is nogal wiesdes. Voor mij speelt het een rol om dit samen met de sociale partners te doen, juist omdat het een impact kan hebben in de bedrijven en voor de werknemers. Dat is voor mij een heel duidelijke zaak.

Dat u ontgoocheld bent over wat ik zeg, vind ik ook eigenlijk raar. Ik heb aangegeven dat er instrumenten zijn die heel goed werken, dat we volop bezig zijn met de modernisering van de instrumenten van werkgevers en vakbonden. Dat is al gebeurd bij de werkgevers, de nieuwe programma's daar zijn gestart midden 2016. Voor de vakbonden wordt dat hopelijk een van deze weken goedgekeurd door de regering en dan kan dat ook starten.

Ik vind dat beide, de vakbonden en de werkgevers, de verschillende organisaties, zeer goed werk hebben geleverd om vanuit hun kennis en kunde de vernieuwingen in hun instrumenten voor te stellen, zodat het effect in de toekomst nog beter zal zijn. Niet omdat het verleden slecht was, maar omdat we meegaan met wat er op de markt moet gebeuren. Dat zijn grote veranderingen. Er zijn zelfs resultaatsverbintenissen aan gekoppeld, zowel voor de werkgevers als voor de vakbonden. Het is de eerste keer ooit dat we aan allebei heel uitdrukkelijk hebben gevraagd na te gaan hoe ze het verschil kunnen maken. Complementariteit met wat de VDAB doet, complementariteit met wat de privésector doet. Ze hebben daar heel hard aan gewerkt. We kunnen heel duidelijk zeggen dat we op een andere manier werken, omdat dat ook vanuit de markt zelf wordt gevraagd.

Opleiding is nog een element. Jaren geleden heb ik aan de sociale partners al gevraagd om met voorstellen daarover te komen. Dat is nu eindelijk gelukt en we gaan daar nu op in om te kijken naar de nodige verandering. Opleiding is in de hele werkbaarheid toch ook heel fundamenteel.

Als u dat allemaal te weinig vindt, ontgoocheld bent en had verwacht dat ik nog veel meer nog zou doen, oké ... Maar ik vind dit al zeer veel, meer dan in het verleden is gebeurd. Ik heb op deze zaken zelf heel hard gewerkt om ervoor te zorgen dat de stappen nu kunnen worden gezet.

Mevrouw Talpe, ik neem uw voorstel rond autonomie zeker mee naar de sociale partners. Wellicht kan dat element meespelen om het werk werkbaarder te maken. Ik ben het ook met u eens dat niet altijd het werk het probleem vormt en dat is ook de reden voor bijkomend onderzoek. Dat bij 55-plussers de werkbaarheid verbetert, heeft allicht ook te maken met een andere gezinssituatie. Dat zijn ook elementen die we moeten meenemen.

Tot slot wil ik gewoon zeggen dat ik deze problematiek zeer ernstig neem. In Vlaanderen, met de mogelijkheden die wij hebben, doen we heel veel en dat zullen we blijven doen. We beseffen dat de arbeidsmarkt continu in beweging is. Dat wil ook zeggen dat onze acties continu in beweging moeten zijn. Dat is vandaag effectief het geval en dat zal ook morgen zo zijn.

De voorzitter: De heer van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, ik heb met veel gretigheid opgeschreven dat u het engagement hebt uitgesproken om met zaken naar voren te komen die impact dienen te hebben op de concrete werkvloer, op bedrijfsniveau. We zullen wat volgt dan ook in die zin beoordelen – the proof of the pudding is in the eating.

Een van de eerste opportuniteiten die zich aandienen – en op dat punt ben ik dan wat minder gerustgesteld – zijn de VIA-onderhandelingen, de onderhandeling over het Vlaams Intersectoraal Akkoord. Ik vind het eerlijk gezegd jammer dat u daarvoor naar minister Vandeurzen doorverwijst. Ik dacht dat een regering een collegiaal iets was en dat een minister van Werk in een sector, zoals de social profit, die alsmaar aan belang wint en waarin we zelf in grote mate aan de knoppen kunnen draaien, terwijl we dat in de rest van de privésector veel minder kunnen, belangrijke signalen zou willen geven.

Dus the proof of the pudding will be in the eating. Want dit is een algemeen maatschappelijk probleem, daarin geef ik mevrouw Remen zelfs gelijk. Dat betekent ook dat iedereen op een collegiale manier zijn verantwoordelijkheid moet nemen. Ik roep u op dat voortaan dan ook op die manier te doen. Niet omdat dingen mislukt zijn, maar omdat ze duidelijk ontoereikend zijn. Dat is zelfs geen intrinsieke beoordeling van de maatregelen op zich. We zitten gewoon in een andere, een evoluerende arbeidsmarkt en daar moeten we op antwoorden. We moeten inzetten enerzijds op preventie en anderzijds op het re-integreren van mensen wanneer ze met langdurige ziekte worden geconfronteerd. Op elk van die vlakken zijn stappen vooruit te zetten. Ik zeg niet dat u er geen zet, minister, maar ze mogen wat groter zijn en sneller. Daar zullen we u in de toekomst op beoordelen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Yasmine Kherbache aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de voorlopige resultaten van Tender Intensief Werkplekieren (TIW) – 1414 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Minister, zoals u weet, vraag ik al van in het begin van deze legislatuur extra aandacht voor de stijgende langdurige werkloosheid,

omdat de structurele langdurige werkloosheid een graadmeter is voor de doelmatigheid van het arbeidsmarktbeleid. De rest wordt vaak bepaald door de conjunctuur, en gelukkig evolueert die nu in de positieve zin en daalt de algemene werkloosheid. Toch moeten we extra aandacht hebben voor de langdurige werkloosheid. Vandaar mijn vraag om uitleg, die een vraag naar informatie is over de eerste resultaten van Tender Intensief Werkplekieren, TIW, die ik kreeg op basis van een schriftelijke vraag.

De intensieve trajecten van TIW zijn er gekomen als alternatief voor de WEP+, de Werkervaringsprojecten, die in 2015 werden afgeschaft. In de TIW-projecten wordt op basis van een aanbesteding samengewerkt met externe partners die via werkplekieren de afstand tot de arbeidsmarkt trachten te overbruggen. VDAB staat in voor de toeleiding van de werkzoekenden naar de partners. Ook TIW richt zich hoofdzakelijk op langdurig werkzoekenden.

De trajecten zijn gestart op 1 januari 2016. De begeleiding door de opdrachtnemer eindigt 12 maanden na de definitieve toeleiding. Uitzonderlijk kan VDAB eenmalig na een gemotiveerde aanvraag het traject tot 18 maanden verlengen.

Volgens de eerste voorlopige resultaten een jaar na opstart werden 2837 werkzoekenden naar de externe partners toegeleid. Op 31 december 2016 zijn 12,9 procent van de deelnemers uit het traject naar werk uitgestroomd. Daarnaast heeft, op het einde van 2016, 1,9 procent van de deelnemers een deeltijdse betrekking met inkomensgarantie-uitkering, zit 2,25 procent in een IBO-traject, een individuele beroepsopleiding, en heeft 4,97 procent op regelmatige basis interimcontracten.

Uit deze voorlopige cijfers blijkt dat de TIW-trajecten een lagere uitstroom geven dan de gemiddelde uitstroomresultaten van de WEP+. Dat is op basis van de resultaten die wij van de WEP+ hebben. Ik zie u nee schudden, minister, en kijk dus uit naar uw antwoord daarop. Als we de gemiddelde uitstroomcijfers van de WEP+ vergelijken met die van TIW, dan is dat opmerkelijk omdat de conjunctuur nu gunstiger is en de TIW-deelnemers sterkere profielen hebben dan de WEP+-deelnemers, want toen ging het om nog langduriger werklozen.

Daarom heb ik volgende vragen.

Ik heb voorlopige cijfers gegeven, maar wil graag weten hoe u het eerste jaar TIW zult evalueren. Heel belangrijk daarbij is dat parameters worden gebruikt die een volledige vergelijking met WEP+ mogelijk maken. Het is interessant om te kijken welke begeleiding van langdurig werkzoekenden wel en welke niet werkt.

Hoe verklaart u de relatief lage uitstroomresultaten van TIW?

Hoeveel trajecten werden verlengd tot 18 maanden? Misschien ligt daar wel een verklaring.

Belangrijk bij TIW is natuurlijk werkervaring opdoen. Hoeveel van de deelnemers hebben effectief een stage doorlopen gedurende het traject, een beroeps-verkenkende stage, opleidingsstage of instapstage voor jongeren? Hebt u daar cijfers over?

Zijn de uitstroomresultaten voor u een voldoende aanleiding voor specifieke acties om de uitstroom naar werk te verhogen?

Ik heb me gebaseerd op de eerste uitstroomcijfers. Ik denk dat het belangrijk is om de eerste tender te evalueren om daar ook lessen uit te trekken. Wanneer plant u dat?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Mevrouw Kherbache, ik schudde effectief nee en u zult meteen begrijpen waarom. Ik hoop dat u ook meteen begrijpt waar uw redeneerfout zit.

U vraagt eerst naar de parameters waarmee wordt geëvalueerd. Ik zal niet de doelstellingen herhalen, maar uiteraard hangen de parameters daarmee samen, en we gebruiken de doelstellingen ook voor de resultaatsfinanciering die we in de tender opnemen. De belangrijkste parameter is de uitstroom naar werk. Die komt zowat in alle acties van VDAB naar voren. De financiering van de tenderpartner hangt af van het feit of de werkzoekende na de begeleiding effectief aan het werk is. Er wordt gemeten of de werkzoekende onmiddellijk na het programma aan de slag is, en drie maanden later wordt dat opnieuw bekeken. Een andere belangrijke indicator is het aantal IBO's die tijdens het programma worden uitgevoerd, omdat er een rechtstreekse link is tussen een IBO en toekomstige tewerkstelling. Met die indicatoren vormt VDAB zich een beeld van de effectiviteit van het TIW-programma.

Het uitstroompercentage dat u op basis van de gegevens uit de schriftelijke vraag berekende, is zeker geen officiële resultaatsmeting. U hebt zelf berekeningen gemaakt, en daarbij maakt u één fout. U vergelijkt met het totale aantal toeleidingen tot en met december 2016. Niet iedereen is echter op 1 januari 2016 begonnen. Er zijn ook mensen begonnen in oktober, november en december 2016. Zij zijn in 2016 wel toegeleid, maar hopelijk verwacht niemand van hen dat ze meteen al na een paar maanden aan het werk zijn. We kennen het profiel van deze mensen, en intensieve begeleiding is nodig. Ik hoop dat u ook niet verwacht dat werkzoekenden die pas zijn toegeleid, effectief nu al aan het werk zijn.

Vandaag hebben we nog maar 10 afgesloten trajecten. Daarvan hebben er 6 geleid tot een uitstroom naar werk. Die aantallen zijn effectief nog veel te klein om er een conclusie aan te verbinden, maar wat u concludeert, namelijk dat de uitstroom naar werk maar 12 procent bedraagt, is zeker niet juist. Dat we in de TIW-trajecten toch nog 366 mensen tellen die eind december aan het werk zijn en dat 136 geregeld een interimcontract hebben, betekent dat de partners niet alleen IBO's en stages zien als mogelijkheid om begeleiding te krijgen, maar dat ze ook via regulier werk en tijdelijke contracten ervaring kunnen opdoen. Dat is een heel goede, positieve zaak. Tot de 366 mensen die aan het werk zijn, behoren die 6 van wie het traject is afgelopen, maar de rest zit nog in begeleiding met een externe partner. Dat is dus een heel positieve zaak dat ze tijdens het programma al aan het werk zijn.

Omdat we spreken over trajecten met een standaardduur van 12 maanden die in de loop van 2016 zijn gestart, zijn de meeste trajecten dus nog open. Dat hebt u intussen wel begrepen. Er zijn vandaag nog niet veel aanvragen tot verlenging ingediend. Eind januari waren er 10 goedgekeurde verlengingen tot 18 maanden, is mij gezegd.

Van de werkzoekenden die werden toegeleid, volgden er 206 een beroepsverkennde stage, 109 een beroepsinlevingsovereenkomst, 7 een opleidingsstage en 122 een IBO.

Zoals dat altijd het geval is bij de uitbestedingen van VDAB, werden de regels voor de tenderpartners uiteraard op voorhand vastgelegd binnen de tender. De regels kunnen dan tijdens de looptijd van een uitbesteding niet zomaar worden gewijzigd, omdat het uiteraard gaat om contractuele bepalingen. De vastgestelde verbeterpunten kunnen altijd wel worden meegenomen bij de input voor de uitwerking van de tijdelijke werkervaring (TWE), die, zoals u weet, in de plaats van de tender komt. Omdat de tenderpartners signaleerden dat het bestaande aanbod aan werkplekleervormen onvoldoende is voor werkzoekenden met een

grote afstand tot de arbeidsmarkt, heb ik wel al een nieuwe werkplekleervorm gelanceerd, namelijk de werkervaringsstage. De doelgroep daar, dat zijn de mensen voor wie een IBO nog te hoog gegrepen is. De werkervaringsstage focust op het remediëren van een gebrek aan generieke competenties of een gebrek aan relevante werkervaring bij werkzoekenden met een grote, maar overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt. Die werkervaringsstage is een stage die plaatsvindt op de reële werkvloer bij de werkgever. In een eerste fase is dat een instrument dat nu bijkomend ter beschikking is gesteld bij de tender of de TWE-trajecten die zullen worden opgestart.

De voorlopige resultaten van de tender volgen wij natuurlijk continu op. Dat kunnen we omdat dat resultaatsverbintenissen en betalingen zijn. Om een beter, globaler beeld te krijgen, moeten we toch 2018 als evaluatiemoment vooropstellen. De komende maanden zal ik samen met VDAB en de partners de kritische analyse maken, maar de formele evaluatie is veeleer voor eind 2017, wanneer we voldoende meetbare resultaten en voldoende afgewerkte tenders hebben.

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp-a): Minister, ik dank u voor de extra toelichting. Het was duidelijk dat de cijfers die u had gegeven, over een periode gingen, dat dat niet per traject was, maar het waren natuurlijk de enige cijfers die we ter beschikking hadden. Daarom vind ik dat, als dat op een jaar voor die groep de uitstroom is, dat betekent dat men ofwel echt wel gaat voor langdurige trajecten, ofwel dat het lang duurt. Of het zou moeten zijn dat dat opstarten traag gebeurt. Dat zijn cijfers die ik dan zal opvragen. U zegt dat er nu nog slechts tien daadwerkelijk zijn afgerond. Dan betekent dat eigenlijk dat het opstarten ook zeer gefaseerd is gebeurd. In die zin begrijp ik ook wel dat we nu nog geen sluitende conclusies kunnen trekken. Daar ben ik het wel volledig mee eens. Die tender zal echter hét instrument worden om langdurig werkzoekenden, ook in het kader van de tijdelijke werkervaring, intensief te begeleiden. Mijn bekommernis is dan dat we en cours de route al zo snel mogelijk kunnen bijsturen aan de hand van de uitstroomresultaten. Ik noteer dat er in 2018 een evaluatie is, maar dat men tegen het einde van 2017 een idee zal hebben met betrekking tot de afgesloten trajecten.

De voorzitter: Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Collega, ik dank u voor de vraag. Het lijkt me wel heel goed dat de minister toch wel wat verduidelijking heeft gegeven over die berekening van die uitstroomcijfers. Het lijkt me ook wel nog veel te vroeg om te zeggen dat de uitstroomcijfers van die tender niet goed zijn. Het is daarnet ook gezegd: de trajecten zijn begonnen vanaf 1 januari 2016, maar daarom niet specifiek op die datum. Dat was in de loop van dat jaar. Sommige trajecten kunnen tot achttien maanden duren. Het lijkt me op dit moment nog wel wat te vroeg om daar al conclusies uit te trekken, maar het is zeker en vast interessant om daar tegen eind 2017 meer over te weten. Ik denk dat we dat dan ook wel verder zullen kunnen opvolgen.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Sonja Claes (CD&V): Minister, ik ben ook erg tevreden met het genuanceerde antwoord dat u hebt gegeven, want toen ik de vraag en de berekening van de collega las, maakte me dat wel erg bezorgd. Dit is immers uiteindelijk een belangrijk instrument. Het moet gestalte geven aan de hervorming van het werkervaringsplan-plus (WEP-plus), waarover ik toen erg kritisch was. Dit zal ons uiteindelijk ook voor een stuk leren op welke manier we met TWE zullen moeten omgaan.

Minister, ik ben blij dat u en VDAB dat nauwgezet opvolgen en dat we pas eind 2017 een evaluatie gaan hebben. Nu, uit de tender blijkt wel dat de diverse partners op verschillende manieren werken met betrekking tot deze problematiek.

Het lijkt me toch wel belangrijk om bij een evaluatie te bekijken welke manier van werken bij diegenen die die tender in de diverse regio's hebben gekregen, het beste werkt. Men moet dat goed in de gaten houden, zodat VDAB kan bijsturen als het ene beter zou werken dan het andere.

Er was vooropgesteld dat er in 2016 2500 trajecten zouden gebeuren. De partners haalden dat. In 2017 zou het cijfer van 5000 trajecten moeten worden gehaald. Is dat op schema? Is die financiering in orde? Dat is me nog niet helemaal duidelijk. Is dat reeds toegewezen aan de vorige partners? Is dat een uitbreiding van hun contingent? Hoe gaat u om met die bijkomende trajecten die in 2017 zullen moeten worden gerealiseerd?

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emily Talpe (Open Vld): Minister, ik treed collega Van Eetvelde bij: het is wat vroeg om al harde conclusies te trekken wat die uitstroom naar de arbeidsmarkt betreft. Het lijkt ons niet meer dan logisch dat het stelsel ook wat tijd krijgt, en dat het mogelijk wat kinderziektes kent. Een van de elementen is dat dat TIW-stelsel niet de mogelijkheid zou bieden om door te stromen via uitzendcontracten of contracten van bepaalde duur. Kunt u dat bevestigen? Wat is de reden daarvoor? Kan er eventueel een bijsturing zijn om de doorstroming daar te verbeteren?

Ik heb twee concrete vragen. Die TIW-trajecten werden aan twee profitspelers en een non-profitspeler toegekend. Wordt dat ook bijgehouden? Zijn er verschillen tussen de beide, of staat dat op gelijke voet? Ik denk dat we dat ook moeten opvolgen.

Ik vernam dat er voorstellen circuleren om dit bij te sturen, onder andere van de Werkplekarchitecten. Zij hadden een voorstel om in een voorbereidend traject van twee maanden te voorzien voor de doelgroep die nog niet rijp zou zijn voor TIW. Ik veronderstel dat u daarvan wel op de hoogte bent. Hoe schat u hun voorstel in?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Mevrouw Talpe, wat dat eerste betreft, dat lijkt me wél het geval. Ik verwijs naar de cijfers die ik heb getoond en de cijfers die mevrouw Kherbache heeft geciteerd. Zelfs binnen het traject zijn er uitzend... *(Opmerkingen van Emily Talpe)*

En daarna kan ook. Ook dat telt. Dat kan ook worden meegenomen.

Mevrouw Claes, wat de tenders betreft, ik zal opvragen hoe dat juist is gelopen. Dat is iets dat VDAB doet. Dat is praktisch. Ik heb niet meteen de vraag gesteld of dat een uitbreiding van het bestaande contract is of dat er een nieuwe aanbesteding is gedaan voor die bijkomende capaciteit. Ik zal dat navragen en zal de gegevens aan het commissiesecretariaat overmaken.

Uw voorstel om met 'good practices' te werken lijkt me vanzelfsprekend. Dat zal ik ook zeker meenemen. Ik denk dat het goed is dat we de ervaring van de beste trajecten ook delen met de andere partners, en dat zeker meenemen naar het definitieve traject van de tijdelijke werkervaring. Daar ben ik het absoluut mee eens. Mevrouw Talpe, uiteraard gaan we bij elke partner bekijken welke de beste trajecten zijn en waarom. Dat komt overeen met wat mevrouw Claes zei. Is dat objectief verklaarbaar of niet? Dat zijn allemaal dingen die we zeker moeten meenemen.

Mevrouw Kherbache, ik denk dat ik al heb geantwoord over die voortrajecten. Ik kan zomaar niet inbreken in een bestaande tender en zeggen 'weet je wat, nu doen we dát nog'.

Ik kan wel hier en daar een instrument bij aanbieden dat ze allemaal kunnen gebruiken, maar we moeten er wel over waken dat we de essentie van de zaak, namelijk een jaar, verlengbaar met achttien maanden, niet gaan veranderen door daarvoor nog eens een ander traject aan te bieden. Dat gaat niet. We moeten bekijken wat er ter zake kan, maar ik ben graag bereid om elke ervaring mee te nemen om die toekomstige tijdelijke werkervaring nog beter te maken. Laat dat duidelijk zijn.

Mevrouw Kherbache, de cijfers zijn juist. Het aantal dat is gestart, het aantal dat is uitgestroomd enzovoort: dat klopt. Die cijfers kwamen van mij. Ik wil echter vragen dat de berekening en de conclusie die daaraan werd gekoppeld, namelijk dat er maar 12 procent naar werk is uitgestroomd, niet verder zouden worden gedeeld. Met de uitleg die ik heb gegeven, is immers wel duidelijk dat dat niet de juiste conclusie is.

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Minister, voor alle duidelijkheid, ik heb zelf niets berekend. *(Opmerkingen van minister Philippe Muylers)*

Dan gaat het over de conclusie. Ik stel een vraag. Ik geef aan dat, als je die cijfers bekijkt, we aan die uitstroom zitten. U zegt dat dat een voorlopig cijfer is. Ik heb ook aangegeven dat dat nog geen definitief uitstroomcijfer is. We hebben nog geen parameters. Hoe ben ik dan tot mijn vraag gekomen? Dat is een vraag uit bezorgdheid, gezien de structurele langdurige werkloosheid en gezien de ongeruste signalen die ik krijg van die externe partners. Ze geven aan dat de ambitie hoog is, dat men heel veel van hen verwacht. Uiteraard zal dat ook te maken hebben met het feit dat men resultaten van hen verwacht, en terecht. Ze geven echter ook al aan dat men wel realistisch moet zijn als het gaat over de uitstroomresultaten die men van die externe partners verwacht. Ik denk dat we er vooral voor moeten zorgen dat de instrumenten die men ontwikkelt en de aanbestedingen die men uitschrijft, ervoor zorgen dat die langdurige werkloosheid daadwerkelijk wordt aangepakt. Minister, laat dat dus de discussie zijn, en als er vragen worden gesteld, dan is dat omdat er op het terrein een grote ongerustheid is op dat vlak.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Philippe Muylers, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de gevolgen voor VDAB van het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) inzake het gelijkekansen- en diversiteitsbeleid van de Vlaamse overheid
– 1418 (2016-2017)**

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Voorzitter, minister, op 27 februari pakte de SERV uit met een verregaand en ook verrassend advies getiteld 'Gelijkekansen- en diversiteitsbeleid Vlaamse overheid'. Daarin werd vooral de voorbeeldfunctie van de Vlaamse overheid benadrukt, maar het meest in het oog springende verzoek was de invoering van praktijktesten bij de overheidsdiensten.

Uit onderzoek van Unia blijkt dat de overheid haar voorbeeldfunctie niet zou waarmaken. In 2016 opende Unia 132 dossiers in de publieke sector, tegenover 71 dossiers in 2015. Daarom vragen de sociale partners en de kansengroepen dat er praktijktesten tegen discriminatie bij selectie en werving bij de Vlaamse overheid zouden worden uitgerold. In het recente verleden nam zowel het

Vlaams Parlement als de Vlaamse Regering initiatieven tegen discriminatie op de arbeidsmarkt in de private sector, in antwoord op discriminerende praktijken die werden vastgesteld in de uitzendarbeidssector en de dienstenchequesector. Ook steekproeven om na te gaan of de wervings- en selectieprocessen correct verlopen, behoorden tot het aangereikte instrumentarium, dat dan sectoraal moest worden vertaald vanuit een autoreguleringsobjectief. De sector van de uitzendarbeid was daarbij een voorbeeld, omdat de sector reeds enkele jaren ervaring heeft met mysterycalls en daaromtrent ook hoopgevende resultaten kan voorleggen.

De sociale partners van de SERV hebben nu dus een advies gegeven met betrekking tot het gelijkheids- en diversiteitsbeleid bij de overheid. Minister, meteen brengt dat ons bij uw diensten, meer bepaald VDAB, dat een van de belangrijkste actoren én ook de centrale regisseur is voor de werving en selectie op de arbeidsmarkt.

Minister, wat doet VDAB vandaag al inzake autoregulering om na te gaan of er geen discriminerende praktijken worden gehanteerd bij de eigen dienstverlening door de eigen consultants en andere personeelsleden? Zult u naar aanleiding van het SERV-advies overwegen om bij VDAB een autocontrolesysteem te implementeren waarbij ook wordt gebruikgemaakt van mysterycalls voor de eigen dienstverlening, naar het voorbeeld van de private bemiddelaars en de dienstenchequebedrijven?

In hun advies betreuren de sociale partners ook dat de Vlaamse overheid minder gebruik maakt van stages en jobstudenten voor kansengroepen.

Dit is volgens hen een belangrijk potentieel rekruteringskanaal. Daarom vragen ze om stages voor te behouden voor de vertegenwoordigers van de kansengroepen tot het streefcijfer is bereikt. Op welke manier zult u gevolg geven aan deze bezorgdheid binnen uw eigen diensten en bij VDAB?

De sociale partners benadrukken eveneens dat opleiding diversiteit en de opleiding over redelijke aanpassingen verplicht moeten zijn voor leidinggevenden en het personeel van de dienst Rekrutering & Selectie, HR-medewerkers en voor de externe selectoren. In welke mate gebeurt dit reeds bij VDAB? Hoe zult u hieraan verdere invulling geven?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Ik denk dat jullie allemaal weten dat VDAB eigenlijk een voorloper is om niet alleen te kijken naar competenties en talenten van mensen. Dat is volgens mij de beste garantie op gelijke kansen. We zijn zelfs Europees gezien een voorloper. U weet dat het systeem Competent ondertussen zelfs gekocht wordt; het gaat juist uit van competenties en talenten en zeker niet van afkomst en andere elementen die daarin meespelen. Dat is al een heel belangrijk element in dat geheel.

Het nagaan van discriminerende praktijken zit vervat in het specifieke klachtenmanagement van VDAB. Als iemand niet tevreden is over de dienstverlening van VDAB of van een tenderpartner, kan deze persoon dit melden via het online klachtenformulier van VDAB, via het gratis telefoonnummer, via info@vdab.be of rechtstreeks bij een VDAB-medewerker.

In de correspondentie met klanten wordt ook steeds de mogelijkheid vermeld om een klacht in te dienen. Elke klant weet dat en kan via dit meldpunt een klacht indienen. Ook meldingen van discriminatie bereiken VDAB via deze weg. Laagdrempeligheid staat in dezen voorop. Gisteren was er een nieuw ombudsrapport. In het rapport van 2016 staat er niets negatiefs, maar in dat van 2015

werd nog uitdrukkelijk gezegd dat de klachtendienst van VDAB zeer goed is. Ik kan u zelfs de pagina's opgeven: 32 en 33.

Alle klachten worden geregistreerd in een centraal klachtensysteem. Voor elke klacht onderzoekt de behandelaar hoe de relatie met de klant hersteld of versterkt kan worden en hoe de dienstverlening van VDAB beter kan. Het centraal klachtenmanagement onderzoekt de discriminatieklachten. Voor elke discriminatieklacht onderzoekt VDAB of er iets mis is met de dienstverlening van VDAB. Daarnaast wordt onderzocht of er sprake is van discriminatie. Het is niet omdat het gezegd wordt, dat het ook zo is. Bij een aanvoelen van discriminatie in de dienstverlening van VDAB wordt er een intern onderzoek aangevat en de nodige maatregelen genomen, in lijn met de regelgeving van het Vlaams Personeelsstatuut (VPS). VDAB hanteert een zerotolerantiebeleid op het vlak van discriminatie. Dit is zeer, zeer sterk.

Gezien het geringe aantal ontvangen klachten en vastgestelde inbreuken bij VDAB – van dit laatste waren er twee op een jaar – lijkt het preventieve beleid van sensibilisering en opleiding van medewerkers momenteel voldoende doeltreffend om discriminatie te voorkomen. Bijkomende controlemechanismen starten lijkt daarom niet echt zinvol.

In het Strategisch Gelijkekansen- en diversiteitsplan 2016-2020 van de Dienst Diversiteitsbeleid van het Agentschap Overheidspersoneel zijn er streefcijfers voor stagiairs en jobstudenten uit de kansengroepen voor de Vlaamse overheid. De streefcijfers voor jobstudenten en stagiairs werden vastgelegd op het dubbel van het streefcijfer voor de betrokken kansengroepen in het personeelsbestand, mede omdat dit een goede manier is om de diversiteit te introduceren op de werkvloer.

Voor personen met een migratieachtergrond bedraagt dit streefcijfer concreet 20 procent stagiairs en 20 procent jobstudenten, voor personen met een handicap of chronische ziekte 6 procent stagiairs en 6 procent jobstudenten. De evolutie van de cijfers inzake tewerkstelling van de jobstudenten en stagiairs over de voorbije jaren is opgenomen in de jaarlijkse rapportering van de dienst Diversiteitsbeleid. Naast de monitoring zorgt de dienst Diversiteitsbeleid ook voor extra verspreiding van vacatures en stageplaatsen via de belangenorganisaties van kansengroepen en middenveldorganisaties. Zij biedt extra ondersteuning bij de tewerkstelling van jobstudenten uit de kansengroepen en bij specifieke stagetrajecten.

Als we kijken naar VDAB, zien we dat VDAB binnen de Vlaamse overheid een van de grootste aanbieders van stages is. In de afgelopen vier jaar heeft VDAB in totaal 567 stages aangeboden. Gemiddeld behoorden 24,75 procent van de stagiairs tot de kansengroep van personen met een migratieachtergrond. We zitten ruim boven het streefcijfer van 20 procent. Dat is een hoog streefcijfer, het dubbele van het voorziene streefcijfer.

Voor de personen met een handicap of chronische ziekte erkent VDAB, met een gemiddelde van 2,5 procent, dat hier extra aandacht naar deze doelgroep zal moeten gaan om het vooropgestelde streefcijfer van 6 procent tegen 2020 te behalen. Als ze dat willen halen, zullen ze een tandje moeten bijsteken, maar ze beseffen dat.

Wat de opleidingen met betrekking tot diversiteit betreft, voorziet de interne opleidingsdienst van VDAB jaarlijks in een uitgebreid vormingsaanbod voor VDAB-medewerkers. Deze opleidingen worden niet algemeen verplicht. In het HR-beleid van VDAB maakt het bepalen van de nodige leertrajecten in functie van de specifieke job en de ruimere loopbaanontwikkeling van de medewerkers evenwel vast deel uit van de planningsgesprekken in het kader van de evaluatiecyclus. Het opleidingsaanbod wordt periodiek vernieuwd en wordt aangepast om

maximaal tegemoet te kunnen komen aan de meest recente opleidingsbehoeften die onder andere via het programma 'Integratie Via Werk' worden geïdentificeerd.

Ik som de belangrijkste opleidingen in 2016 op: Superdiversiteit Armoede & Gekleurde Armoede, Psychische processen bij vluchtelingen, Jongeren met probleemgedrag, Buitenlandse diploma's, Wetgeving privacy, Vijftig tinten wijs enzovoort. In 2016 volgden in totaal 1169 medewerkers van VDAB een van bovenstaande opleidingen, dit is één op vier.

Naast bovenstaand aanbod worden nieuwe opleidingen ontwikkeld in samenwerking met de interne focusgroep bestaande uit 'collega's met een migratieachtergrond', met de sociale partners, de stakeholders en diverse externe gespecialiseerde opleidingspartners. Concreet staan in 2017 nieuwe initiatieven in de steigers: opleiding rond kennis van de islam, radicalisering en extremisme, al of niet gelinkt aan geloofsovertuigingen; vormingsactiviteiten, specifiek gericht op competentieversterking van consulenten en instructeurs bij het begeleiden, opleiden en bemiddelen van asielzoekers, erkende vluchtelingen, subsidiair beschermen, mensen met een migratieachtergrond en werkzoekenden met een meervoudige problematiek. Er zijn innovatieve events gepland om werkgeversorganisaties en werkgevers de talenten van de doelgroepen te laten ontdekken, en er is opleiding over redelijke aanpassingen. Dat zijn enkele nieuwe initiatieven.

Ik denk dat VDAB zijn werk ter zake zeer goed doet, en beseft waar ze nog tekortschieten en vandaag geldt dat voor die stages voor arbeidsgehandicapten. Ze zullen daar werk van maken. Inzake controle is het huidige klachtenmechanisme voldoende, en meer dan voldoende. Het wordt door de ombudsman erkend als een zeer sterk instrument. Daarbovenop mystery calls doen, heeft volgens mij niet veel zin.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emily Talpe (Open Vld): Ik dank u voor uw duidelijk antwoord, minister. Ik wil eerst toch benadrukken dat ik begrijp dat het advies van de SERV uiteraard niet expliciet betrekking heeft op VDAB, het was veel ruimer. Het is ook niet zo dat ik VDAB met de vinger wijs of zeg dat er onregelmatigheden zouden hebben plaatsgevonden. Ik zeg ook niet dat er vandaag niets gebeurt op het vlak van aanpak van mogelijke discriminatie. U sprak terecht over het centraal klachtenmanagement, dat is een goede aanpak.

Ook een proactieve aanpak met feedback is goed. Dan kan men proactief vragen van werkgevers en werkzoekenden meenemen. Ik weet dat er ook gedragscodes zijn en interne audits. Er is een meldingsplicht voor de VDAB-medewerkers. Welke instructies krijgen zij mee? Melden ze eerst dat er iets niet door de beugel kan? Zetten ze dan de samenwerking stop? Geven ze dat dan door aan de inspectie? Staan die instructies duidelijk uitgeschreven voor de medewerkers? Bestaan daar rapporten van?

Wat betreft de autoregulering wil ik even verwijzen naar de commissie rond discriminatie op de arbeidsmarkt, waar mevrouw Samyn aanwezig was voor VDAB. Zij is voorstander van mysteryshopping. Er kan zo beter aan kwaliteitsbewaking worden gedaan en normvervaging kan worden tegengegaan. Ik weet uiteraard dat er verschillende meningen over zullen bestaan. Hoever moeten we daarin gaan? Ik geef toch even mee dat die dame daar voorstander van was.

Hoe staat de raad van bestuur van VDAB daartegenover? Daarin zetelen ook de vertegenwoordigers van vakbonden en werkgevers. In zekere zin zou het wel vreemd zijn dat zij nooit die analogie hebben gemaakt tussen de publieke dienstverlening en de private sector. Kunt u dat verder toelichten?

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Minister, het is een beetje vreemd dat u verwijst naar de klachtenprocedure als indicator voor de goede bestrijding van discriminatie. Deze bestaat al tien jaar. De sociale partners hebben nu ook terecht aangegeven dat dat onvoldoende is. Het aantal meldingen of klachten als graadmeter voor de effectiviteit van het antidiscriminatiebeleid is niet de juiste parameter.

U hebt ook geen idee of er discriminerende vragen komen van werkgevers ten aanzien van VDAB. Daar geef ik Federgon tweehonderd procent gelijk. En nu zeggen de sociale partners dat ook in een unaniem advies: de privésector doet het beter. Als het gaat over interne kwaliteitscontrole en zelfregulering, dan is het wel vreemd dat u dat nu afwijst en zegt: 'Nee, we willen niet aan zelfregulering doen binnen VDAB.' Het zou een stap vooruit zijn, al is het maar om het probleem in kaart te brengen, als u het wilt bestrijden. Daar zou men kunnen aantonen dat veel werkgevers niet discrimineren maar ook dat er zijn die vragen stellen die niet passen binnen het non-discriminatiekader. Elke stap die meer klaarheid brengt, zal ons in ieder geval een beter zicht geven op het probleem zodat we het beter kunnen bestrijden, en zoiets werkt sensibiliserend.

U weet dat ik een voorstander ben van praktijktesten georganiseerd door de overheid. Ik vind dat de overheid een voorbeeldfunctie heeft en dat VDAB daar als arbeidsbemiddelaar – net zoals private arbeidsbemiddelaars – het goede voorbeeld moet geven. Waarom gaat u niet mee in de oproep van de sociale partners om aan zelfregulering te doen?

U verwijst naar de klachtenprocedure, maar dat is naast de kwestie, om het vriendelijk te zeggen. Dat is geen meting van het probleem. Federgon had ook een zeer goede klachtenprocedure, tot men vaststelde dat dit niet werkte om discriminatie naar boven te halen. Nu brengen ze met hun mysterycalls het probleem veel beter in kaart. Het is niet aangewezen dat men – zoals in de private sector – bij VDAB moet wachten tot men dingen bovenhaalt via mails en zo, om dan aan blaming en shaming te doen en pas dan in gang te schieten. U krijgt nu een heel constructief voorstel van de sociale partners. Ik zou zeggen: grijp dat aan. Daarmee zou u aantonen dat u echt wel werk wilt maken van discriminatie.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Sonja Claes (CD&V): Minister, uit uw antwoord leid ik af dat VDAB op verschillende terreinen zowel naar allochtonen als naar mensen met een arbeids handicap zeer veel inspanningen doet. Dat zien we vooral als we de streefcijfers bekijken rond de mensen die ze zelf aanwerven binnen het diversiteitsbeleid.

Ook het feit dat één op de vier medewerkers een opleiding heeft gevolgd, geeft alleszins aan dat VDAB met het thema bezig is en het hoog op de agenda heeft staan.

Als de sociale partners zeggen dat er bij de overheid een probleem van discriminatie is, dan kunnen we dat niet gewoon naast ons neerleggen. We hebben gezien dat zeker in de sector van de dienstenchequebedrijven het probleem vooral bij de overheidsbedrijven zat. VDAB is natuurlijk een belangrijke speler en wordt veel vaker met het probleem geconfronteerd dan andere overheidsinstanties, zoals het departement Werk en Sociale Economie. Hebben de directeurs van de verschillende administraties met elkaar een overleg waarop het thema globaler kan worden besproken? Ik kan me voorstellen dat het thema voor andere administraties veel verder weg is dan voor VDAB, die elke dag wordt geconfronteerd met mensen die minder kansen hebben, die vanuit talenten vertrekken en voor wie het thema hoog op de agenda staat. Misschien kan VDAB zelfs een positieve aandrijver zijn om het thema ook bij andere administraties

bespreekbaar te maken, want we kunnen toch niet ontkennen dat er een probleem is bij administraties in het algemeen. U bent daarvoor niet verantwoordelijk, minister, maar misschien kunt u via VDAB een positieve drive brengen. Als overheid moeten we zeker iets doen. We kunnen dit niet naast ons neerleggen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Als ik het advies van de SERV over het gelijkekansen- en diversiteitsbeleid van de Vlaamse overheid doorneem en de krachtlijnen bekijk, dan moet ik de minister feliciteren. De kernvraag ging over VDAB en op dat punt voldoet u aan alle gevraagde krachtlijnen. Wat is dan het probleem? Mevrouw Kherbache zegt dat de privésector het beter doet dan de overheid. Eén derde – ik herhaal: één derde – van de stageplaatsen en studentenjobs is voorbehouden voor mensen met een migratieachtergrond of een handicap. Ik denk dat we moeilijk een privébedrijf zullen vinden dat een derde van zijn stageplaatsen en studentenjobs naar die groep laat gaan. Dan kunnen we toch niet zeggen dat de privé het beter doet dan de overheid.

De klachtencontrole werkt. Ik lees voor wat de Vlaamse diversiteitsambtenaar Alona Lyubayeva op vlaanderen.be liet optekenen: "Er zijn inderdaad heel wat concrete voorstellen en acties opgenomen in het ontwerp diversiteitsplan 2017 dat binnenkort wordt voorgelegd aan de regering. Een van de voorstellen is een non-discriminatiecharter dat op 21 maart zal worden ondertekend door leidende ambtenaren van de Vlaamse overheid. Uiteindelijk zijn zij het die een divers aanwervingsbeleid in de praktijk moeten waarmaken."

Ik kom dan terug bij de kernvraag van collega Talpe over VDAB. Die voldoet aan de krachtlijnen. Ik ben al een paar keer een werkwinkel van VDAB binnengestapt en was echt verwonderd welk een veelvuldigheid aan mensen er te vinden was. Ik snap de opmerking absoluut niet.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Mevrouw Kherbache, ik noteer in elk geval – corrigeer me als ik het verkeerd zeg – dat u zegt dat klachten géén graadmeter zijn voor discriminatie. Geen graadmeter voor discriminatie! Dat schrijf ik in grote letters op voor wanneer we nog eens een debat hebben: klachten zijn geen graadmeter voor discriminatie. Ik herinner me dat er tijdens het debat in de plenaire vergadering – om maar even duidelijk te zijn – mensen waren die alleen op basis van klachten zeiden dat de discriminatie was gestegen. Heel duidelijk. Dat is belangrijk.

Ik volg de analyse van mevrouw Claes. VDAB is op dit punt zeer goed bezig. Dit is iets organisatorisch van VDAB zelf. De organisatie van VDAB moet geregeld worden door de raad van bestuur van VDAB, en die doet dat goed. Ik moet alleen ingrijpen als het niet goed gaat, maar dat is hier niet het geval. Zeg ik dat ze niets mogen aanpassen? Dat is de autonomie van de raad van bestuur van VDAB. Als VDAB en zijn raad van bestuur vinden dat er bijkomende instrumenten moeten worden ingezet, dan staat het hun vrij dat te doen. Ook dat wil ik heel duidelijk zeggen. Dat is een organisatorische kwestie. Hoe gaan we om met discriminatie, klachten, diversiteit en dergelijke meer? Ik laat het graag aan VDAB over om zichzelf daarrond te organiseren. Tenzij het misloopt, maar alle cijfers tonen aan dat het er niet misloopt.

Mevrouw Claes stelt voor om VDAB als aandrijver te laten optreden in het college van leidend ambtenaren. Ik zal op de volgende beleidsraad in elk geval aan Fons Leroy voorstellen dat hij zijn ervaring met zijn collega's deelt, als dat niet al gebeurd is. In elk geval zal ik hem dat meegeven.

Dat de privé het beter doet, laat ik voor rekening van mevrouw Kherbache.

Dan kom ik bij de vraag van mevrouw Talpe naar de gedragsregels. Ook dat is voor mij een puur operationele kwestie. Ik heb daarover nog geen klachten gehoord of vragen rond gekregen. Ik heb dus de indruk dat VDAB rond dit thema goed georganiseerd is en juist weet wat er moet gebeuren en hoe het moet gebeuren. Een objectieve bron zoals de ombudsman vermeldt dat ook telkens in zijn jaarrapport. Dit jaar stond erin hoe elke persoon die een klacht indient, individueel wordt benaderd. Dan denk ik dat we mogen zeggen dat het op een goede manier gebeurt. Ik laat de raad van bestuur van VDAB graag de autonomie om al dan niet bijkomende instrumenten in te zetten.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, ik vind het alvast positief dat u een duidelijke mening hebt over de noodzaak van autoregulering bij VDAB en dat u de beslissing effectief aan de raad van bestuur overlaat. Ze kunnen daar in alle vrijheid over beslissen.

Het is een feit dat de privésector en zeker de interim- en dienstenchequesector streng worden aangepakt op discriminatiepraktijken en dat ze nu aan zelfregulering doen. Dat is ook een terechte maatschappelijke vraag. Vanop een afstand kunnen we de vraag stellen waarom we, als we dat van de privésector vragen, daarover niet moeten nadenken voor de publieke sector. Dat was ook de insteek van mijn vraag. Voor mij is het heel belangrijk dat er een gelijk speelveld is en dat alle actoren op dezelfde manier worden bejegend. Bij VDAB wordt al heel sterk ingezet op een antidiscriminatiebeleid. Het is heel belangrijk dat we een duidelijk en transparant kader hebben met een passende preventie, controle en bestraffing van inbreuken. Voor de autoregulering die in het advies staat, hoeven we op zich niet zo bang te zijn. VDAB is op dat vlak een goede leerling, maar we laten het over aan de autonomie van de raad van bestuur.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.